

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 24/2004 rd

Regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om utkomstskydd för ar- betslösa, lagen om arbetslöshetskassor och 4 och 5 § i lagen om finansiering av arbetslöshets- förmåner

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 14 september 2004 en proposition med förslag till lagar om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa, lagen om arbetslöshetskassor och 4 och 5 § i lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner (RP 140/2004 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

Utlåtande

I enlighet med riksdagens beslut har arbetslivs- och jämställdhetsutskottet lämnat utlåtande i ärendet. Utlåtandet (AjUU 14/2004 rd) ingår som bilaga till betänkandet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Pasi Koskinen, social- och hälsovårdsministeriet
- jurist Kalle Räisänen, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- juris kandidat Mikko Räsänen, Servicearbetsgivarna, också som representant för Industrins och Arbetsgivarnas Centralförbund
- direktör Kaarina Knuuti, Centralförbundet för lant- och skogsbruksproducenter MTK.

Dessutom har utskottet fått skriftligt utlåtande från Företagarna i Finland.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om utkomstskydd för arbetslösa, lagen om arbetslöshetskassor och lagen om finansiering av arbetslöshetsförmåner ska ändras.

I propositionen föreslås en efterskyddstid på 32 kalenderveckor för företagare som blir löntagare och från att ha varit medlem i en företagarkassa blir medlem i en löntagarkassa. Efterskyddstiden gör det möjligt för före detta företagare att bevara sitt intjänade inkomstrelaterade utkomstskydd under efterskyddstiden. Samti-

digt blir det möjligt för företagare att under efterskyddstiden uppfylla arbetsvillkoret för löntagare vid övergången från en företagarkassa till en löntagarkassa.

I propositionen föreslås vidare att lagen om utkomstskydd för arbetslösa ändras så att en medlem i en arbetslöshetskassa som blir företagare kan uppfylla arbetsvillkoret för löntagare under en 18 månader lång efterskyddstid också när han eller hon omfattas av arbetsvillkoret 34 kalenderveckor. Arbetsvillkoret förlängs från 24

till 26 månader i de fall där en löntagare som tidigare fått inkomstrelaterad dagpenning eller grunddagpenning har arbetat som företagare över 16 men högst 18 månader. Dessutom föreslår regeringen att lagen om utkomstskydd för arbetslösa ändras så att man i fråga om grunddagpenning till arbetsvillkoret för företagare kan räkna arbete som hör till arbetsvillkoret för löntagare under de närmast föregående 28 och inte 24 månaderna som nu.

Enligt förslaget kan en företagares dagpenningperiod börja från början när arbetsvillkoret för företagare uppfylls under en arbetslöshetsdagpenningperiod på grundval av flera företagarderioder. Arbetsvillkoret för företagare behöver alltså inte längre uppfyllas på grundval av en oavbruten företagarderiod under dagpenningperioden. Maximitiden för arbetslöshetsdagpenning för företagare kan beräknas på nytt från

början under arbetslöshetsdagpenningperioden när arbetsvillkoret uppfylls på grundval av företagarderioder som pågått i minst 12 månader.

I propositionen föreslås att staten ska finansiera en andel motsvarande grunddagpenningen och barnförhöjningen av de företagarförmåner som utbetalas av en löntagarkassa. Löntagarkassan finansierar då 5,5 procent av dagpenningarna och förtjänststödets förtjänstdel. Den återstående andelen finansieras av den företagarkassa där förmånstagaren som medlem senast uppfyllt sitt arbetsvillkor. Därmed finansieras företagardagpenningar som betalas av en löntagarkassa i stort sett så som företagardagpenningar i allmänhet.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2005.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2005.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Med hänvisning till propositionen och övrig utredning finner utskottet propositionen behövlig och angelägen. Utskottet tillstyrker lagförslagen utan ändringar.

Den nya lagen om utkomstskydd för arbetslösa, som trädde i kraft den 1 januari 2003, är den senaste insatsen för att ge företagare bättre försörjning vid arbetslöshet. Översynen av lagstiftningen förbättrades särskilt för nyetablerade företagare och företagares familjemedlemmar när lagen kompletterades med bestämmelser om bl.a. efterskydd och definitionen på företagarkerksamhet på heltid breddades. Den nu föreliggande propositionen underlättar ytterligare för företagare vid arbetslöshet.

Propositionen hänger samman med programmet för statsminister Vanhanens regering och politikprogrammet för företagarkerksamhet, som båda avser att sänka tröskeln för att starta eget och utveckla den sociala tryggheten så att den har en sporrande effekt. Förslaget att förlänga granskningsperioden för arbetsvillkoret från 24 till 26 månader när en person har arbetat som fö-

retagare i mer än 16 men högst 18 månader bidrar till att i viss mån undanröja osäkerheten i samband med etablering av företagsverksamhet. Den föreslagna bestämmelsen om en efterskyddstid på 32 kalenderveckor för företagare borgar för att en företagare som blir löntagare har möjlighet att få inkomstrelaterade arbetslöshetsförmåner utan avbrott. Genom förslaget kommer bestämmelserna om arbetsvillkoret när det gäller grunddagpenning och bestämmelserna om intjänning av arbetsvillkoret att förenhetliga företagarnas utkomstskydd för arbetslösa med löntagarnas.

Arbetslöshetsförmånerna bör enligt utskottets mening utvecklas med hänsyn till de omstruktureringar i arbetslivet som lett till att skillnaden mellan lönearbete och entreprenörsskap krympt. Utskottet instämmer i det arbetslivs- och jämställdhetsutskottet säger i sitt utlåtande, nämligen att utkomstskyddet för arbetslösa måste ses över för att det ska vara lättare att byta karriär från löntagare till företagare och vice versa. Som det konstateras i utlåtandet är det extra viktigt att utkomstskyddet för arbetslösa och företa-

garpensionen samordnas bättre och att problemen med utkomstskydd för arbetslösa familjemedlemmar till företagare undanröjs.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår social- och hälsovårdsutskottet

att lagförslagen godkänns utan ändringar.

Helsingfors den 21 oktober 2004

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Valto Koski /sd
vordf. Eero Akaan-Penttilä /saml
medl. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
Marjaana Koskinen /sd
Pehr Löf /sv
Riikka Moilanen-Savolainen /cent
Aila Paloniemi /cent
Leena Rauhala /kd

Juha Rehula /cent
Arto Seppälä /sd
Osmo Soininvaara /gröna
Tapani Tölli /cent
Raija Vahasalo /saml
Erkki Virtanen /vänst
Tuula Väättäinen /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Eila Mäkipää.